Ն° 490 — 1879 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 19 ԲԱԶԱՐ ԻՐԹԷՍԻ — ԻԲԻՆՃԻ ՄԷՆԷ

ԱՊՕՆԷ ՖԻՑԱԹԼԱՐԸ
ՍԹԱՄՊՈԼ ԻՍԶԻՆ
Պիր սէնէլիք . . . 450 ղ.
Ալթը այլըգ . . . 230 »
Իւչ այլըգ . . . 120 »
Գայիմէ 100 ղրուշ հիսապիյէ
ԱՆԱՏՈԼԻ ԻՍԶԻՆ
Պիր սէնէլիք . . . 530 ղ.
Ալթը այլըգ . . . 270 »
Իւչ այլըգ . . . 140 »
Գայիմէ 100 ղրուշ հիսապիյէ
Բօսֆոր իւճրէթի տախիլ տիր։

Մէմալիքի էճնէպիյէսէ վէ գայիմէ թէտավիլ իթմէյէն վիլայաթտա, ապօնէ պէտէլի վէ եախոտ բօսֆոր իւճրէթի, սիրքէյի խալիսէ օլարաք աթզ օլունմամաղ տըր։

2 ղրուշլուք գայիմէ

ԹԷՐՃԻՄԱՆԸ ԷՖԵՐԻՐ

ՄԻԼՈՍՏԸ ԲՕԼԻՈԹԻՈՅԻ ԻԼՄԻՆՅԻ ՎԷ ՄԻԼԻՈՅԻ ՎԷ ՍԱԻՐԷՅԻՆ ՀԱՄԻ ԵՒՎՄԻ ՂԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ԻԼԱՆԱԹ ՖԻՑԱԹԼԱՐԸ
Պէհէր սաթրը իչուն՝
1 վէ 2 ինճի սահիֆէլէրէ 10 ղ.
3 իւնճիւ սահիֆէյէ 6 »
4 իւնճիւ սահիֆէյէ 4 »
Գայիմէ 100 ղրուշ հիսապիյէ
ԻԽԹԱՐ. Պանդա, Շիրքէթ վէ ումումի սարրաֆիյէյէ այիտ օլան իլանաթըն պէհէր սրրաը
2 վէ 3 ինճի սահիֆէլէրէ 6 ղ.
4 իւնճիւ սահիֆէյէ 4 »
Լէքրա 100 ղրուշ հիսապիյէ

Մէվատտը նագիյա տայիր մուպատատաթ մէճճանէն գապուլ օլունմամաղ էջիպ, աէրճ օլունմայան էվրաղ սահիպլէնէ իատէ օլունմամաղ։

2 ղրուշլուք գայիմէ

Իտարէխանէսի վէ ժաթպուասը, Օթամպօլտա Պապը Ալի ճատտէսինտէ էսկի Պապը Ջամիյէ սոգաքը քէօչէսինտէ նումէրօ 8 մէ տիր։ — Ղազէթանըն ումուրը իտարէ վէ թահրիրիյէսինէ այիտ քեատֆիֆէյի մէվատտ հապզընտա, Միւտիրի ղազէթա Տիգրան Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունմամաղը կիպի, քեատֆիֆէյի մէքեաթիպլէն տախի անընն նամընտա կէօնտէրիլմէսի իլթիզամ իտէր։

ԱՕԻԹԱՆԷ 19 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

ՀԱԼԸ ՀԱՋԸՐ

Ճումա իրթէսի թէլէկրաֆլարընէն իշլինտէ էն մուհիմմի, բըրէնս կօրչագօֆուն տուէլը էուրօպայա պիր միւզէքքերէյի ումումիյէ կէօնտէրմէսի տիր, ֆագաթ պու հավատիս Թայղանալընընընտան, էյէր սահիհ պիր էյ իսէ։

Պու միւզէքքերէ իլէ բրէնս կօրչագօֆ, Պալգանլարըն (Օսմանլը թէրաֆընտան) իսթիլասընը, Շարգի Ռումէլի վիլայէթինէ վալի նասպընը, վէ պու վիլայէթ հուտուտինէն վէ Գարասաղ, վէ Ռումանիանըն Սիլիսթրէ ճիհէթի հուտուտինէն Թայէրինէնի, Դէնէ ատա խալիպ հալլինի Թալէպ էթմիշ տիր։

Պէրլին ահտնամէսի իլէ գաբարը գաթի ալթընտա պուլունան պու շէյլէրէ, Դէնէ տէնմէսի տըգգաթա շայեան տըր։

Մէմուլ իտէմէյիզ քի, բրէնս կօրչագօֆ պու խուսուսլարտա հիչ օլմազ իսէ պաղը տէվլէթլէրի օլսուն իսթիմզաճ իթմէեէրէք էօյլէ տամտան տիւշէր կիպի, գարարթըեա պիր ումումի նօթա սալտըրըպ տա, ըեատա ճէվապընը ալմագ թէհլիքէսինի տէ պէրապէր տիւշունմիւշ օլմասընը։

Քէզալիք Շարգի Ռումէլի վիլայէթինէն հուտուտունու արամասը տախի տըգգաթա շայան տըր, չիւնքի հէր նէ գատար Գարասաղ վէ Ռումանիա հուտուտլէրինի տէ արամըշ իսէ տէ, էօյլէ զանն իտէրիզ քի օնլարտան տա պահս իթմէսի։ Շարգի Ռումէլի հագգընտա օլան ֆիքրինի պէյլի իթմէք իչուն տիր։

Վագտա Պէրլին ահտնամէսի ահքեամընընն թէմամը իլէ իճրասը լաղըմ կէլսէ, պունտա հիչ մէսէլէ տէյէճէք մէսէլէ եօք տուր։ Վագթը կէլտիյի կիպի Ռուսիա ասքէրի Շարգի Ռումէլի վիլայէթինի վէ Պուլկարիսթան իմարէթինի թախլիյէ իթմէլի, վէ Օսմանլը ասքէրի կէչիպ կէչիպ վէ Պալգանլարը թահթը զապթըրընա ալըպ, իսթիհքեամլարտա օթուրմալը։ Պունտա հիչ մէսէլէ եօք տուր։

Լաքին Պուլկարլար տէվլէթը Ալիյէ ասքէրինի Շարգի Ռումէլիտէն կէչիրթմէմէյէ վէ իմարէթ Պուլկարլարը տա Պալգանա գապուլ իթմէմէյէ գալգըշըրգլարը հալտէ, պունլարա նէ մուամէլէ օլունաճագ մէսէլէ պունտա տըր, վէ մուհիմ տէ պիր մէսէլէ։

Չիւնքի Պուլկարլար պէյլէ պիր եօլսուզլուգտա պուլունտուգլարը հալտէ, քիմ թէրճիյէ իտէճէք պունլարը վէ քիմ հագգլարընտան կէլէճէք։

Տահա պիր ազ աչըղընը սէօյլէյէլիմ, ֆարզ իտէլիմ քի Պուլկարլար սէօզ վէ նասիհաթ տինէմէտիլէր տէ, Օսմանլը ասքէրի Շարգի Ռումէլի վիլայէթինատէն կէչէրքէն գէյվէրմէտիլէր վէ սիլահտավրանտըլար, եախոտ Պալգանլարա չըղտըգտա իմարէթտէի Պուլկարլար օրատա տէվլէթը Ալիյէ ասքէրինէ բահաթ վէրմէտիլէր։

Տէվլէթը Ալիյէ ասքէրի իչիւն բէք գօլայ տըր պունլարը վուրուպ գէրրըպ տաղըթըպ տա Պալգանլարտա օթուրմայա, լաքին կէրէք Շարգի Ռումէլի վիլայէթի, վէ կէրէք իմարէթ, հէմ էյրօբա հիւքմունէ վէ հէմ տէվլէթը Ալիյէնէ իթաաթ իթմէյիպ գան տէօքիւլմէսինէ սէպէպ օլտուգլարը իչիւն, պիրինին իմթիյազը վիլայէթ օլմագ վէ օ պիրինին իմարէթ օլմագ հագգլարը երինէ պագի գալճաղմը, եօգսա պու հագգը զայպ իտէճէքլէր մի։

Էյէր պու հագգ գալմայաճագսա, բէք ալա, Օսմանլը ասքէրի իքիսինի տէ զապթ իտէր վէ նէ Շարգի վիլայէթ գալըր նէ տէ իմարէթ, վէ օլուրլար երինէ էսկի Թունա վիլայէթի։

Լաքին Օսմանլը ասքէրինէ գարշը գօյուպ գան տէօքիւլտիւքտէն սօղրա երինէ պիրի Շարգի Ռումէլի վիլայէթի վէ օ պիրի Պուլկար իմարէթի գալճագսա, օ վագթը Օսմանլը ասքէրի իլէ Պուլկարլար պէյնինտէ հեր կիւն միւնազաա վէ միւնագաշա վագի օլապիլըր, վէ Օսմանլը ասքէրի 2–3 միլիօն տիւշմէն իչինտէ պուլունաճաղընտան, օնա կէօրէ հէմ քիւլլիյէթլիւ ասքեր իգամէսինէ միւհթաճ օլնուր վէ հէմ քիւլլիյէթլիւ մասրաֆա։ Վէ պունլարա թահամմիւլ օլունապիլսէ տէ Ռումէլիտէ իատէի սուլհ ու ասայիշ վագի օլմամը, վէ Պէրլին ահտնամէսի տէ պէյհիւտէ օլմուշ օլուր։

Պունտան մաատա իսայը վաղըթտան պէրու, Շարգի Ռումէլի վիլայէթի գօմիսիօնունտա իսթիլաֆը արա պուլունաուղու միւթէվաթը օլուպ, չու կիւնէրտէ տահա զիյատէլէնտիյի տէ, էքսէրի էյրօբա կաղէթալէրինտէն պու կիպի պիր սէպէպ համլ օլունմագտա տը։ Եանի Ռուսլար մայիստէ, բրէնս ինթիխապ օլունմաղտան, վէ Շարգի Ռումէլի վալիսի նասպ օլունմաղտան պրագըպ կիտէրէր իսէ, քիմ իտարէ իտէճէք պու իքի վիլայէթի, վէ զանն իտէրիզ քի բրէնս կօրչագօֆուն միւզէքքերէսինտէն տալի տըր։ Մաղսէտ պու տուր։

Վէ Ճօրճի բաշանըն Տիմիթօգայա մութասարրըֆ նասպ օլուպ տա օրատա տուրամայարագ, էնտիրնէէ ավտէթ իթմէէ մէճպուր օլմասը տա, բրէնս կօրչագօֆ իտտասընա պիր սէրմայէ օլապիլիր։

Պիզ հէնիւզ նէ բրէնս կօրչագօֆուն միւզէքքերէսինի կէօրմիւշիւզ, վէ նէ տէ պէօյլէ պիր միւզէքքերէնին տըր վար օլտուղունու պիլիրիզ, լաքին էկէր ասլը վար իսէ, պու միւզէքքերէնին շու մաալտէ պիր չէյ օլաճաղընա տա հիչ շիւպհէ իտէմէյիզ։

Բրէնս կօրչագօֆ տէէճէճէք եա տէմիշ տիր քի, Ռուսիա իշլէթ Պէրլին ահտնամէսի ահքեամընա հիւրմէթէն Շարգի Ռումէլիտէն տէ չէքիլէճէք տիր, իմարէթտէն տէ, լաքին պու իքի վիլայէթին իմթիազաթընա շու եա պու սէպէպլէ ղըլ գատար տօգունուլաճագ օլուր իսէ, հէրչի պատապատ օնա տօգունտուրամամ, օնուն իչիւն պու մատտէ իւզէրինէ տուէլճէ պիր միւքեալէմէ լաղըմ տըր։

Վէ նասլ քի եօգարըտա տա տէփիք, մէմուլ ԷՔՄէ յիպ քի Ռուսիա գապընէթի էֆքեարընա պիր իքի տէվլէթ դաղանմամըշ օլարագ, պէօյլէ պիր միւզէքքերէյը ումումիէ կէօնտէրմիշ օլսուն, օնուն իչիւն պունա էհէմմիյէթ վէրմէմիշ չու իհթիմալա մէպնի տիր քի, պէլքիմ Ռուս գապընէթի Ռումէլի ճիհէթինտէ օլան բօլիթիգասընա պիր իքի եարատագ տէվլէթ տէ պուլապիլմիշ տիր, նասլքի Սիլիսթրէ մէսէլէսինտէ Ալէմանիա վէ Ավսթրիայը պուլմուշ իսէ, քի սիւրէթը հալէ նազարէն օնլարտան տա պու արալըգ օ եարտըմը պուլմամալըյըը։

Պինաէն ալէյհ պու պապտէ պիզ տէ, տիւնքի վ-էֆ զաղէթասընը պէեան իթտիյի պիր էֆքեարէ թամ մուվաֆագաթ իտէրիզ, եանի վ-էֆընը տէտիյի կիպի, «պու մէսայիլ միճէտտէէն մէվկիի միւզաքերէեէ գօնուլաճագ օլուր իսէ, բէք չօգ իխթիլաֆաթ չըգաճաղտէրքեար տըր»։ Լաքին քիմ տէէեպիլիր քի պէօյլէ իխթիլաֆաթ չըգմասընը իսթէեէն հիչ պիր տէվլէթ եօգ տուր տէյի։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Աֆթոն Հավաս

(Պու սապահէ կէլէն Ռէէլ-ֆլէրը)

Լօնտրա, 2 մարտ

Օպէրվէր զաղէթասը, Ֆրանսա վէ Ինկիլթէրրա հիւքիւմէթլէրինին, Նուսպար բաշանըն պէթէքրար մէմուրիյէթինտէ իպգասընը իսրար իյլէմէլէրինի եալանա չըգարըյօր։ Անճագ էվվէլկի մըշարիլէյհիւմա, Խրտիվ Մըսրը հագզէթլէրինին քէնտիթէահիւտաթընը իֆա իյլէմէսինի իսթէեօրլար։

Ամի զաղէթանըն Դահիրէտէն տլտրը պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Նուպար բաշանըն իսթիֆասընտան պէրու, ֆէլլահլար ալէյհինտէ պէթէքրար թաղիգէ պաշլանրըմըշ տըր։

Մարիտ, 2 մարտ

Վիւքէլաճա պաւհրան վուգու պուլաճաղընա տայիր պաղը ճիտտի թէվարուրլար տէվէրան իթմէքտէ տիր։

Բէթթրպուրկ, 2 մարտ

Տիւն Աժտէրխանտան կէլէն խապէրլէրէ կէօրէ, Եէմմի մէզիւրտէ վէպահա թուրանան օլմամըշ տըր։

Թրրնօվա, 2 մարտ

Պուլկար մէճլիսի ումումիսի, մուամէլաթընը գաթթ իթմէքսիզին, Ռումէլիի Շարգի մուրախխասլարընընն արզուլարընա տայիր տէվլէթլէրէ պիր դէֆտէրանդաշ կէօնտէրմէէ մէյալ տըր։

Աթինա, 2 մարտ

Եունան մուրախխասլարընընն Մուխթար բաշա հագզէթլէրինէ վէրթիքլէրի մէօհլէթ, տիւնէն չպէրու խիթամ պուլմուշ տուր։ Բաշայի միւշարիլէյհ, պու մէօհլէթին խիթամընտա, Պապը Ալինին թալիմաթը ճէտիտէսինի թէպլիղ իթմէյի վատ իթմիշ իսէ տէ, պէքլէտիյի թալիմաթը հէնուզ ախզ իթմէմիշ օլտուղունու պէեան իլէ, հիչ պիր թէպլիղաթ իճրա իթմէմիշ տիր։

Պունունլա պէրապէր, Եունան գօմիսէրլէրի պաղը տէվլէթլէրին իպրամը իլզէրինէ, պիր միւտտէթ տահա Փրէվէզատա գալմագ իչին էմր ախզ իյլէմիշլէր տիր։

(Թէլէկրաֆլարըմըզըն պիր մըգտարը սօն սահիֆէսէ տիր։)

ԹԻՎՃԻՀԱԹ

Վիէննա սէֆարէթը սէնիյէսի սատրը էսպագ իւպհէթլիւ տէվլէթիւ էյտհէմ բաշա հագզէթլէրինէ թէվճիհ պույրուլմուշ տուր։

—Սաղըգ թէշրիֆաթիյլ խալիճիեէ ֆէատիլ պէյ էֆէնտի հագզէթլէրինին ճուտտաա իրթէսի կիւնիւ ֆիւճճէթէն ազմի տարի պագա իյլէմիշ օլտուղու մաէթիրնէէ ավտէթ իթմէէ մէճպուր օլմասը տա, բրէնս կօրչագօֆ իտտասընա պիր սէրմայէ օլապիլիր։

Պիզ հէնիւզ նէ բրէնս կօրչագօֆուն միւզէքքերէսինի կէօրմիւշիւզ, վէ նէ տէ պէօյլէ պիր միւզէքքերէնին տըր վար օլտուղունու պիլիրիզ, լաքին էկէր ասլը վար իսէ, պու միւզէքքերէնին շու մաալտէ պիր չէյ օլաճաղընա տա հիչ շիւպհէ իտէմէյիզ։

Բրէնս կօրչագօֆ տէէճէճէք եա տէմիշ տիր քի, Ռուսիա իշլէթ Պէրլին ահտնամէսի ահքեամընա հիւրմէթէն Շարգի Ռումէլիտէն տէ չէքիլէճէք տիր, իմարէթտէն տէ, լաքին պու իքի վիլայէթին իմթիազաթընա շու եա պու սէպէպլէ ղըլ գատար օգունուլաճագ օլուր իսէ, հէրչի պատապատ օնա օգունտուրամամ, օնուն իչիւն պու մատտէ իւզէրինէ տուէլճէ պիր միւքեալէմէ լաղըմ տըր։

Վէ նասլ քի եօգարըտա տա տէփիք, մէմուլ ԷՔՄէ յիպ քի Ռուսիա գապընէթի էֆքեարընա պիր իքի տէվլէթ դաղանմամըշ օլարագ, պէօյլէ պիր միւզէքքերէյը ումումիէ կէօնտէրմիշ օլսուն, օնուն իչիւն պունա էհէմմիյէթ վէրմէմիշ չու իհթիմալա մէպնի տիր քի, պէլքիմ Ռուս գապընէթի Ռումէլի ճիհէթինտէ օլան բօլիթիգասընա պիր իքի եարատագ տէվլէթ տէ պուլապիլմիշ տիր, նասլքի Սիլիսթրէ մէսէլէսինտէ Ալէմանիա վէ Ավսթրիայը պուլմուշ իսէ, քի սիւրէթը հալէ նազարէն օնլարտան տա պու արալըգ օ եարտըմը պուլմամալըյըը։

Պինաէն ալէյհ պու պապտէ պիզ տէ, տիւնքի վ-էֆ զաղէթասընը պէեան իթտիյի պիր էֆքեարէ թամ մուվաֆագաթ իտէրիզ, եանի վ-էֆընը տէտիյի կիպի, «պու մէսայիլ միճէտտէէն մէվկիի միւզաքերէեէ գօնուլաճագ օլուր իսէ, բէք չօգ իխթիլաֆաթ չըգաճաղտէրքեար տըր»։ Լաքին քիմ տէէեպիլիր քի պէօյլէ իխթիլաֆաթ չըգմասընը իսթէեէն հիչ պիր տէվլէթ եօգ տուր տէյի։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Աֆթոն Հավաս

(Պու սապահէ կէլէն Ռէէլ-ֆլէրը)

Լօնտրա, 2 մարտ

Օպէրվէր զաղէթասը, Ֆրանսա վէ Ինկիլթէրրա հիւքիւմէթլէրինին, Նուսպար բաշանըն պէթէքրար մէմուրիյէթինտէ իպգասընը իսրար իյլէմէլէրինի եալանա չըգարըյօր։ Անճագ էվվէլկի մըշարիլէյհիւմա, Խրտիվ Մըսրը հագզէթլէրինին քէնտիթէահիւտաթընը իֆա իյլէմէսինի իսթէեօրլար։

—Սիսամ պէյի Գօսթաքի բաշա հագզէթլէրի պու կիւն մահալը մէմուրիէթինէ միթէվճիհէն Ցէրիսատէթտէն հարէքէթ իտէճէք տիր։

—Ցէրսատէթտէ պուլունան էրզրում վալիսի Իսմայիլ բաշա հագզէթլէրինէ պիր գըթա մուբասա նիշանը գէյշանը Մէճիտի իհսան վէ իթա պույրուլմուշ տըր։

—Ռումէլիյի Շարգի գօմիսիօնունուն միւտտէթի մէմուրիէթի կէլէճէք ապրիլին նիհայէթինտէ խիթամ պուլաճագ, գօմիսէրլէրին տաղըլաճաղը իշիտիլմիշ տիր։

—Սապրգ թէշրիֆաթիյլ խալիճիեէ ֆէատիլ պէյ էֆէնտի հագզէթլէրինին ճուտտաա իրթէսի կիւնիւ ֆիւճճէթէն ազմի տարի պագա իյլէմիշ օլտուղու մաէթիրնէ թէէսսիֆ մէսմուիմիզ օլմըշ տըր։

—Էվվէլքի ագշամ Ռուսիա սէֆիրի բրէնս Լօպանօֆ պիր դիյաֆէթ վէրիպ, պունտա վուքէյի ֆիիսամ իլէ սիւֆէրայի էճնէպիյէ հազըր պուլունմուշ տուր։

—Տիւրունու Օսմանիէէնին պիրլէշտիրիլմէսիյլէ 200 միլիոն ֆրանգ իդրաղը հագգընտա Պապը Ալի իլէ Մ. տը Թօգվիլ արասընտա միւզաքերէ օլունան մուգավէլէթ ահքեամը ֆիիլիյէսինին իճրասը կէճիքմիշ իսէ տէ, պու իշ պաղըլարընընն զանընը միսիլսիս պիւսպիւթիւն պօղուլմուշ օլմանընպ, միմանիէյհ Մ. Թօգվիլ, ահքեամը մուգավէլէյի իճրա իսէպիլէճէք սէրմայէտարան պուլմուշ օլմաղլէ, եագընտա իճրասը պաշլանաճաղընը, չըգան ճումա իրթէսի կիւն պա Թէլէկրաֆ Սթամպօլա իշար իսիլսիյի մէրվի պուլունմուշ տուր։

Պունունլա պէրապէր Մ. Թօգվիլ, ահքեամը մուգավէլէ մուճիպինճէ, ալաֆրանկա մարտըն 17 սինտէ խիթամ պուլաճագ օլան պիր այ զարֆընտա 200 միլիոն ֆրանգտան 75 միլիոնունու թէէտիեէ իթմէք լաղըմ կէլիպ, պունա մուվաֆֆագ օլամասընը թագտիրտէ, հիւքմիւ մուգավէլէ պօղուլարագ, սալթանաթը Սէնիյէ տիկէրիյէ իսթէտիյի վէճհ իլէ ագը մուգավէլէտէ սէրպէսթ գալմըշ օլաճաղընտան, վէ Ինկիլիզ վէ Ֆրանսըզ պանքէրլէրինատէն միւրէքքէպ պիր հէյէթ իլէ Պանդը Օսմանի վէ Գրէտի Լիոնէ վէ պաղը պանքէրլէր թարաֆընտան տահա վասի սուրէթլէ իքի սուրէթի թէսվիյէ արզ օլունմագտա օլտուղունտան, ճիւմլէնին արզուսու վէճհ իւզրէ, մալիյէճէ չիմտիքի պուհրանընն պիր սուրէթի մահզուզէյէ թէպտիլ օլաճաղը իմտիյէրի հէնուզ միւնդաթի օլմամըշ տըր։

Հաթթա չըգան ճումա իրթէսի կիւնիւ, Պատրազամ հագզէթլէրինին թահթը բիասէթլէրինտէ ումուրը մալիէյէ միւթաալիգ պիր գօմիսիօն վուգու պուլարագ, պունտա տախիլիյէ, ատլիյէ վէ մալիյէ նազըրլարը հալարաթըյլա պաղը պանքէրլէր հաղըր պուլունմուշլար տըր։

—Էվվէլքի կիւն խարիճիյէ տայիրէսինտէ տէվլէթի Ալիյէ իլէ Աւսթրիա տէվլէթի պէյնինտէ Պոսնա վէ Նովի-Պազար մէսէլէսինէ տայիր պիր մուգավէլէ ագտը զըմնընտա, խարիճիյէ նազըրը Ալէքսանտր բաշա, վէ մէարիֆ նազըրը Մինիֆ էֆէնտի հաղարաթըյլա Ավսթրիա սէֆիրի գօնթ Զիչիտէն միւրէքքէպ պուլունան գօմիսիօն տախի թէճճմիւ իյլէմիշ տիր։

ՀՈՒԳՈՒԳՈՒ ՄԷՏԷՆԻՑԷ, ՀՈՒԳՈՒԳՈՒ ԲՕԼԻԹԻԳԻՑԷ

(Տրոհ-ԷՎԷ, Տրոհ-ԷՎԷՓ)

Ցուէլը միւթէմէտտինէ յի Էրբրանը նէ գատար թէպասը վար իսէ պու իքի հուգուգա նայիլ տիր, հաթթա պու հուգուգա նայիլ օլմայան պիր քիմսէ, գիյրսէ պէյան օլունաճաղը ՝ էվէճհ իլէ տէյիլ թէպասա իլլա ատամ պիլէ սայըլամաղ, էօյիւ սայըլըր։

Նէ՝ տիր պու հուգուգլար տէյի սիվալ օլունուրսա բէք չօգ չէյլէր տիր տէյպիլիրիզ, լաքին Ֆրանսըզ Էօրունուն ճէզա գանունամէսինին գըրգ իքինճի պէնտինտէ պիր վէսիլէ իլէ պունլարը պաղրլարը թասատատ օլունմուշ օլուպ, մագսէտիմիզէ օ տա քեաֆի օլտուղունտան, օնտան ալարագ պէր վէճհը աթի պիզ տէ թասատատ իտէրիզ։

1. Մէպուս ինթիխապ իթմէք։ (Գոբ. ճէզա գանունամէսի, պենդ 42.) (1)

2. Մէպուս ինթիխապ օլունմագ։

3. Միլլէթ, տէվլէթ վէ ֆամիլեա ումումրլարընտա գուլլանըլմագ։

4. Սէլահ Ռաշիմ։ ...

5. Ֆամիլեա մէշվէրէթլէրինտէ բէյլի օլմագ։

6. Վէլի վասի օլապիլմէք։

7. սէնէտաթտա շահատէթի միւթէպէր օլմագ։

8. Տաավիտ, քէզալիք։

Ցէմէք քի, պիր թէպասյա մէպուս ինթիխապ իթմէք, մէպուս օլմագ, մէմուր օլմագ վէ սայրբէ նէ հագգ իսէ, Էրբրատա սիլահ թաշըմագ տախի այնը հագգ տըր, չիւնքի հէր միւթէմէտտին տէվլէթին նիզամը, գանունու, հուգուգու բօլիթիգիյէ վէ մէտենիյէսի պու տուր։

Շիմտի պունու օգույան պէլքիմ զանն իտէճէք քի, էօյլէ իսէ Էրբրատա հէր քէս սիլահնալը պտա սիլահը կէզէճէք, էվվէթ Էրբրատա հէր՝ թէպասանը սիլահլանմայա հագգը հուգուգու վար, նասլ քի հէր թէպասա մէպուս, եա մէմուր, եա շահիտ, եա թապիպ, եա թիւճճար օլատիկիր, ֆագաթ հէր թէպասա մէպուս, եա մէմուր եա թիւճճար տէյիլ տիր, պէօյլէ տէ Էրբրատա հէր քէս սիլահլանապիլիր ֆագաթ հէր քէս սիլահը կէզմէզ, ֆագաթ սիլահը կէզմէմէքլէ տէ սիլահլանմագ հուգուգունու զայպ իթմէզ։

Հաթթա պու հուգուգա մանի օլանլարա պէօյիւք ճէզալար տա վար քի, երինէ մէգքիւր ճէզա գանուննամէսինին 109 ունճու պէնտինտէ եազըլը տըր։

Վագաա պաղը իսթիխանայէթլէր վար, ֆագաթ պունլար տա հա զիատէ հուգուգու թասատիգ վէ թէյեիտ իթմէք իչիւն տիր նէթէքիմ ֆէսխ։

Մէսէլա ճինայէթ սահիպլէրի հէր հուգուգտան սագիթ օլտուգլարը կիպի, պունտան տա սագիթ օլուպ, օնլար սիլահ տա թաշըյամազլար։

Պիր տէ Էրբրատա պաղը եէրլերտէ սիլահը կէզէք եասագ տըր, մէսէլա քիլիսէտէ, թէաթրոտա, բանայրրտա, չարշըտա, պազարտա վէ սայըր մէճմէը նաս օլան մահալլէրտէ։ տիւնեատա իվմի լոժիդ վար իսէ, տէմէք օլուր քի, պու եասագ օլան մահալլէրին խարըճընտա հէր քէս սիլահը կէզէպիլիր, քէզալիք ինթիխապ ճէմիյէթլէրինտէ, բօլիթիգա մէճլիսլէրինտէ սիլահը պուլունմագ մէմնուտուր։ քէզալիք պէլէտիյէ մէճլիսլէրի, զապթիյէ միւտիրիյէթլէրի իչինէ վէ մահալինէ կէօրէ սիլահը եասագ իտէպիլիրլէր, լաքին նասըլ քի տէմիք պու մագուլէ եասագլար վէ իսթիխանայէթլէր հուգուգու մահվ իթմէտիքտէն մաատա, հուգուգու թէյեիա իտէր, նասլ քի հէր իսթիխանայէթ տէ գանունու։

Ֆրանսըզ գոտու պու իչտէ օ գատար տագիգ տիր քի, պու հուգուգլարը մուվագգաթէն իսգաթընա պաղը մէհքէմէլէրէ հիւքմ իթմէյէ ըուխսաթ վէրիր իսէ տէ, երինէ գանուն տայրէսինտէն խուրուճ իթմէմէյի տէ շարթ պէյան իտէր։

43 էնճի-դենդ։ Մէհքէմէլէր տէյիլ քէյֆը մայէշա, իլլա գանուն հանկը մատատէտ պու հուգուգտան իսգաթընը ճէզա ատտ իթմիշ իսէ, եալընըզ օ մատտէլէրտէ իսգաթը հուգուգու հիւքմ իտէպիլիրլէր։

Ցէմէք քի, պիր մէհքէմէ պիլէ Էրբրատա պիր ատամա սէն սիլահ թաշըմա տէյէմէյէճէք, էյէր գանունուն կէօսթէրտիյի պիր պրատա տէյիլ իսէ։

Էրբրատա ալել ումում ահալինին հէր նէ վագթի իսթէր իսէ սիլահլանապիլիր օլտուղունա պիր պէօյիւք իսպայի տահա։

Գանուն իսթէր քի, սիլահլանմագ իսթէյէն, ալէմին էճնիւնտէ վէ կէօղէ կէօրիւնիւր սիրէթտէ սիլահլանսըն։ գանունճա եասագ օլմուշ պիր չօգ սիլահլար վար։ 1834 մայիս 24 գանունու շու սիլահլարը եասագ իտէր։ գամա, շիշ, պըչագ, սիւնկիւ, ճէպ տապանճասը, շիշլի պատոն, տէմիրլի գուրշունլու պասթոն, եէլ թիւֆէնկի, չագալոզ եանի ուֆագ թոբ, վէ սայըր հէր նէվի կիզլի սիլահլարը։

Զիւնքի գանոն իսթէր քի, հագգը իլէ սիլահլանան, աշիքեար թիւֆէնք գըրճ վէ էմնալի օլան սիլահլար իլէ սիլահլանսըն, վէ ֆագաթ ասքէրին գուլլանտըղը սիլահա տա թագլիտ օլունմասըն։

Եինէ մէգքիւր էոդուն 314 իւնճիւ պէնտինտէ շու վէճհ իլէ եաղըլը տըր։

ԳԵՆ. 314։ Շիշ, չագալոզ վէ էմսալի օլան եասագ սիլահլարը եաբան տա, սաթան տա ալթը կիւն տէն ալթը այա գատար մահպուս օլունուր, վէ պունլարը Է-ՌԷ-ԴԷ Ռաշէյանդան, օն ալթը ֆրանգտան իքի եիւզ ֆրանգա գատատ։ ճէզայը նագտի ախզ օլունուր, վէ սիլահ տա պէրապէր։

Իսթիւնտէ թաշըյան լուղէթլէրինի մախսուս ուֆագ եազը իլէ եազմըշըզ, չիւնքի եասագ օլան սիլահլար պիր ատամըն իւզէրինտէ պուլունմայըպ տա էվինտէ պուլունուր իսէ պիր շէյ լազըմ կէլմէզ։

Խիւլասայը քէլամ պիւթիւն Էրբրատա սիլահ թաշըմագ, վէ սիլահլանմագ հուգուգու, հուգուգու մուգատտէսէյի բօլիթիգիյէտէն օլուպ, եալընըզ իսթիխանայէթի գանուն ալթընա ալընմըշ տըր քի, հուգուգ մուհաֆազա օլունուն տէյիլ ֆէսխ։ Էրբրատա եալընըզ կիզլի սիլահլար եասագ տըր քի հըրսըզլարըն, ճանիլէրին, գամթիլէրին գուլլանտըղը սիլահլար տըր, աշիքեար սիլահլանմագ պալատէ զիքր օլունան մահէլլէրտէն վէ մուվագգաթ եասագլարտան մատատասընտա հէր եէրտէ հէր քէս մէզուն տուր, հէր քէստէ օ հուգուգ ալէսսէվիեէ վար, իսթէյէն գուլլանը իսթէյէն գուլլանմազ, օ մատտէյի տիկէր տիր։

Պու օ գատար ճիհանէ մալիմ պիր հուգուգ տուր քի, պունուն իւզէրինէ պու գատար շէյ եազմագ, գանուն նիզամ կէօսթէրմէք տախի զիատէ տիր, վէ հանկը թէրպկյէ կէօրմիւշ Էրբրալը-եա սիւալ օլունսա, պու գատար տա ահմագլըգ օլմըր մու տէյի ատամը խսիհզա իտէր։

Ամմա տէնէճէք քի, պուրասը Էրբրա տէյիլ տիր, պուրատա սիլահլանմագ եասագ տըր։ Բէք իսապէթ քի զէօյլէ պիր սիւալ խսթըրա կէլտի, պիզ հուգուգ արայօրուզ, եասագ տէյիլ, եասագ Էրբրատա տա վար տըր, վէ եասաղա հէր եէրտէ բայէթ օլունուր։ լաքին կէլէլիմ հուգուգ պահսընա։

Պիզիմ Գանունու Էսասի, ԳԳ կիլիֆճէ Վ տէ նէչր օլունատու, պիզիմ եազդըրմըշ պէնտ, 1878 ապրիլ 1տէ տիր, եանի ԳՕ ըպիւլ ախիր Գունտա, եանի 17 այ սոզրա։

Գանունու Էսասինին 8ինճի պէնտի, ճիւմլէ թէպասանը Օսմանլը օլտուղունու պէյան իտէր։

17ինճի պէնտինտէ տէ, չէօյլէ եազըլը տըր։ «Օսմանլըլարը «քեաֆիֆէսի հուզուրու գանուն «տա, վէ ահվալը տինիյէ վէ մէղ «հէպիյէտէն մատատ, մէմլէքէ «թին հոբբէ վէ վէզայիֆինտէ «միւսավի տիր։» Նէ՝ տիր պու հուգուգ։ տէվլէթ թարաֆընտան պալասը թուղրայը զարրա իլէ պատրըրլըպ, սէֆարէթլէրէ վէ պիւթիւն ալէմէ նէչր օլունան Ֆըրանսըզճա սիրէթինտէ հոբբոբոլինեէյէ, տրուա բօլիթիգ տէյի եազըլը տըր քի, դրոհ-ԷՎԷՓ տէ. մէք պիր։

Պու մէսէլէյի պիզ խայը վագթ տըր օրթայա գօյարագ տէ. տիք իտի քի, Գանունու Էսասինին 17ինճի պէնտինին թիւրքճէսի պաշգա տըր, Ֆրանսըզճասը պաշգա տըր, վէ հիչ պիր շէյ տէյէն օլմատը։ Էրբրա Ֆրանսըզճասընը օգույարագ էօյլէ պիլիր քի, հէպ Օսմանլըլարըն հուգուգու բօլիթիգիյէսի վար վէ օ հուգուգուն պիրի տէ սիլահ թաշըմագ տըր, ատէթա սաաթ եա նըշան եա չանթա թաշըմագ կիպի. ամմա թիւրքճէսի պաշգա իմիշ, օ պիզէ ֆարզ տէյիլ. չիւնքի իքիսի տէ բէտմի տիր, իքիսի տէ պիր տէվլէթին տիվանընտան չըգմըշտըր, վէ հուգուգու բօլիթիգիյէ թէֆէրրուաթընընն պիրի տէ սիլահ թաշըմագ սէլահիյէթի տիր։

Լաքին պունլարընն հիչ պիրիտէ օրմատա, մուհաֆազայը նէֆս հուգուգու վար տըր քի, էօրտա տա Պիզիմ ճէզա գանուննամէսինտէ տէ թէքրիմ զիքր օլունմուշ տուր։

Գոբ ճէզա գանուննասի. դենդ 328

Պիր ատամ կէրէք քէնտինին վէ կէրէք պիր ախէրինին էօմրիւնէ գատատ օլունտուղու ենդ, մուհաֆազայը նէֆս իչիւն գատատ իտէնի եօլտուրիւր եա եարալար իսէ, նէ ճիւնհա սահիպի օլուր նէ տէ ճինայէթ։

Պենդ. 329, անինտէ մուհաֆազայը նէֆս, շու իքի սուրէթլէ ճէրեան իտէր։

1° կէճէլէյին, գաբու գըրաբագ, վէրաիվէն գօյարագ, տիվարտան աշարագ սաքին օլունան պիր մահալէ եախսատ միւշթէմիլաթընա կիրէն էօլտուրիւր եա ճէրհ իտիլիր իսէ։

2° ճէպրէն սըրգաթ վէ եաղմա իտէնլէրէ գարշը քէնտինի մուհաֆազա իթմէք սըրասընտա։

Գանունուն շու ենդ լուղէթի տըգգաթա շայան տըր, պիր ատամ զասպինի եա գաթիլինի պիլա ճիւնհա վէ ճինայէթ գաթիլ վէ ճէրհ իթմէկէ. գաթիլ եա զասպըն վուգուու անինտէ մէզուն տուր, եօգ քի պիր գաչ սաաթ, կիւն այ եըլ սոզրա տէյիլ տիր։ Պու հալտէ քիմսէ գաթիլինէ տէյէմէզ քի պէքլէ տուր, պուրատա տա, կիտէյիմ սիլահլանայըմ կէլէյիմ տէ պէն տէ սէնի գանուն մէզուսինէթի իլէ վուրայըմ։

Իմթէ խալգա սիլահլանմագ հուգուգու բօլիթիգիյէսի պու սէպէպէ մէպնի տիր, հէր քէս աղ չօգ պիլէպիլիր քի մուհաֆազայի նէֆսի իչին նէ վագթ վէ նէրէլէրտէ սիլահ գուլլանաճագ վէ օ վագթ եա օ եէրտէ սիլահլանըր։ Նէտիր պիչարէ մըլլէթաշլարը-մըզըն պունճա զէմանտան պէրու Քիւրտլէրտէն, Զէրքէսլէրտէն վէ սայիր խաշարաթտան չէքտիքլէրի. իւզէրլէրինէ կէլէնլէրտէ սիլահ օ-լուպ, քէնտիլէրինտէ օլմատըղը քի, ենդ նէֆսլէրինի մուհաֆազա իթմէսինլէր, հէմ տէ գաբուլարը գըրանլարատան, ճէպրէն էվլէրինէ կիրիպ ֆամիլեալարընը, մալլարընը գաբըպ կէօթիւրէնլէր-տէն, վէ վէր տիվնէր գուրուպ տիվարլարընը աշըպ, քիլիսէլէրի-նի սոյանլարատան։

Ցիւնեանը պիրինճի միւթէ-մէտտին տէվլէթինին, պունճա մունթազամ ժանտարմալարը, խաֆիյէլէրի, ասքէրլէրի, շէհր չավուշլարը, պէքճիլէրի, վէ սայըր մէմուրլարը վար իքէն, գանունէն հէր քէսէ, ալսէրինին գաթիլինէ գատատ քէնտի նէֆսինի մուհաֆազայէ հուգուգ վէրմէսի, հէր ատամ պաշընա պիր ժանտարմա տուրատուրուլամագ տէմէք տէյիլ տէ նէ տիր։ Էյ չիմտի հագգըմըզ եօգ մույումուշ տէմէյէ քի, «միւթէմէտտին տէվլէթլէր, ա-հալիլէրինի մէզալիմտէն վիգայէ իթմէք իչիւն ... քէնտի քէնտիլէրինի մուհաֆազա իթմէյէ աղ չօգ պիրէր սէլահիյէթ վէրիրլէր»

Ցիզ գաթսըզլըգլա օ վագթ աղ պիլէ տէմիչիզ, տէյիլ սէլահիյէթ իլլա հուգուգ վէրիրլէր տէմէլիյմիշիզ, չիւնքի պու գատար գանունլար նիզամը իլէ իսպաթ իթտիք քի, Էրբրատա սիլահլանմագ հէր քէսին պիր հագգը սարիհի տիր, վէ եասագլար իսթիսնայէթլէր պու հագգը տահա զիեասէ թէյեիտ վէ թասատիգ իտէր։

Զիւնքի եասագլար, գանլլար, գաթիլլէր, ճարիհլէր, սարիգլէր զասիպլէր իչիւն տիր, եախսատ ասիլէր, շագիլէր վէ զորպալար իչիւն տիր։

Վէ Էրբրատա պիր էհլը ըրզ ատամա սիլահ գուլլանմա վէ սիլահ թաշըմա տէմէքտէն պէօյիւք պիր հագարէթ օլամազ, չիւնքի օնու տա եասագ ալթընտա օլան զալիմլէրէ պէնզէթմէք օլուր քի նամուսու օլան ատամ էօյիւր վէ օ հագարաթը գապուլ իթմէզ։

Էրբրա գանունիլէրի տէ գանունու նիզամը ատամ իչիւն եաբմըշար տըր վէ թէպասայը ատամ տէյի պիլիրլէր։

Լաքին պունլարը եազմագտան միւբասրմըզ պիր տիվանէ իլէ ուղրաշմագ եախսատ ֆնա ճէվապ վէրմէք իչիւն տէյիլ տիր։ իլլա միլլէթէ հուգուգու մէտենիյէ, հուգուգու բօլիթիգիյէ նէ տիր օնու աղնաթմագ, մատատ քի հէր միլլէթին էֆրատընտան եալընըզ ճինայէթ վէ ճիւնհա սահիպի օ-լանլար պու հուգուգլարընը զայպ իտիյօրլար, հէր հանկը միլլէթ պու հուգուգ վէրիլմէսէ օնու մա-նէն ճիւնհա եա ճինայէթ սահի-պի ատտ իթմէք տէմէք օլուր՝ պէօյէ պիր սրֆաթը պիր տիվա-նէսէն պաշգա քիմսէ գապուլ ի-տէմէզ։ Պիզ քի հէր շէյէ քէնտի իսմինի վէրիրիզ, տիվանէյէ տէ տիվանէ տէմէյէ տօղրուլուգ ուղ-ղունա մէճպուրուզ, իշթէ 3984 իւնճիւ իսպաթը։

Մադդէ Ն° 3984.

«... պու կիւնքի մեծ. աղա-լարտան կէօրտիւյիւնիւզ զայրէթ վէ թէշվիգաթ մուվագգաթ տըր. անլէր պիզիմ հագգանիյէթ ճէ-սիմ Ռօթշիլտըզ աթէշլինէ տայանա-մայարագ քէնտիլէրի պաթագ-տան պաթագա վէ չամուրտան սոյա ամմայա մէճպուր օլտուգ-լարը միսիլլիւ, չիմտի տէ զաթը ալինիպլին ճիզվիթլիք եըլանընա սարըլմագլըզա մէճպուր օլմուշ-լար տըր. լաքին պէչարէլէր տիւ-շունմէեօրլար քի պիզիմ բէնզէրտէն գուրթուլմագլըզ էմալի իլէ միւս պէթ օլտուղու կիպի, միմքին տէյիլ տիր. էվվել ու ախըր ճա-նըմզ վէ գալէմիմիզ սաղ օլտուգ-ճա կէրէք քէնտի վէ կէրէք սա-ըլտըգլարը ճիզվիթլիք եըլանը պաշը էզիպ տէ եաղընը չըգա-ըճաղըմըզա հիչ չիւպհէ եօգ տուր։»

Ալլահ աշգընա, շունու պիր կաղէթատա պիր ատամ օգույուպ տա, պունու եաղան տիվանէ տէ-յիլ տիր տէյէն օլապիլիր մի։

Լաքին թաճիպիմիզ շուրա-տա տըր քի, պունա պիր միլլէթ միւթէպէրանը նանըլ թահամմիլ իտէյօր վէ նիչէյտէք թահամ-միլ իտէճէք. շունու պիր Էրբ-իտէյօր վէ նիչէյտէք թահամ-միլ իտէճէք. շունու պիր Էրբ-բալը օղուսա խայալ իտէպիլիր մի քի, թօբուլա, աթէշ իլէ, բէն-չէ իլէ օրթայա աթըլան ճանա-վար պիր մուհարբիր տիր, վէ պաթաղա, չամուրա աթտըղը տա պիր միլլէթ միւթէպէրանը տըր։

Նէ՝ բէտէսին Կիկէրօն, կէլ միլ-լէթիմիզ իւզէրինէ տէ օլ մէշհուր նիտանը աղլայարագ թէքրարլա, օ ընէմբօր՝, օ ոչ՝։

Ց. ՎԱՐԳԱՆ

---

(1) Գու մահալտէ էօրուն ճէպա գանուննամէսինին պիր իքի պէնտինի տախի պիրը իթմէյէ մէճպուրուզ։

Գոբ ճէզ գանուննամէ. պենդ 9.

Գապահաթլարա թային օլունան ճէզալէր իւչ նէվի տիր։ 1. Մուվագգաթ հապս. 2. Մուվագգաթէն հուգուգու մէտենիյէ, բօլիթիգիյէ վէ ֆամիլեատէն սագիթ օլմագ. 3. ճէզայը նագտի։

Գէզալիք պենդ 34.

Հուգուգու բօլիթիգիյէտէն սագիթ օլմագ զունլար տըր. 1. Հէր մէմուրիյէթտէն թարա օլմագ. 2. Գուրա սահիպի, ինթիխապը վէ մէպուս օ-լամամագ, վէ նըշան թաշըյամամագ, վէ սայըր պիր թագրմ բօլիթիգա հուգուգլարընտան մահրում օլմագ. 3. Մուհամին, հաքիմ վէ պու կիպի չէյլէր օլամամագ. 4. Ֆամիլեա մէճլիսի ազասը, վէլի, վասի, վէքիլ վէ սայըրբէ օլամամագ. 5. Սէլահ Ռաշիմ հաֆէզ օլմամագ. միլլէթ ասքէրի, նիզամ սոքէրի օլամամագ. մէքթէպ ա-չամամագ, մէքթէպտէ հոճալըգ իտէ-մէմէք, հաթթա մէքթէպտէ գալիֆալըգ տախի իտէմէք։

Էվվէթ, իմթէ էոդուն պու պէն-տինտէն աշիքեար կէօրիւնիւր քի, պիր ատամ նէ հուգուգա կէօքսիւ-նէ պիր նըշան թագարսա, Էրբրատա ֆ հուգուգա տա պէլլինէ պիր գըրճ թագրպ, սրրընա պիր թիւֆէնք ալապիլէճէք, եէթիշիր քի մուզայիքինէ հիւքմ օլմուշ օլմասըն։

ՄԻԲԵԱԹԻՊ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԸ

Շաբաթիկի մէջթուպ, Վան մուխպիրիմիզտէն վիրուա իմմիշ • լուպ, վէ օգունմաեա չայեան օլտուզունտան այնէն ռէրճ օլունտու։

6/18 յունվար 1879

Ա։ — Վարժապետանոցի բացումն։ Բ։ — Գոլնոր գաւառը։ Գ։ — Պէրէքան քաղաքի որդւոց ապրամբութիւնը։ Դ։ — Աղնամարայ խաչատուր եպիսկոպոսի Լ Պուզուլարդաղ։ Ե։ — Վանայ դպրոցները։

Ա։ — Արարատեան ընկերութեան վասպուրականի ներկայացուցիչ Մեծ։ Մ։ Փորթուգալեան էֆէնտի դեկտ։ 6ին Վան հասնելով, անմիջապէս Արարատեան ընկերութեան վարժապետանոցը բանալու պատրաստութեանց ձեռնարկեց առանց և ոչ իսկ օր մը անցընելու։ Իբր մի ամիսի մէջ անխոնջ աշխատութեամբ պէտք եղած բաներն կարգաւորել յաջողելով, 1878 դեկտ։ 31 ի կիրակի օրն վարժապետանոցի բացման հանդէսն կատարեց այնպիսի չքեղութեամբ, որչափ կարելի է Վանայ մէջ առաջ բերել։ Հանդէսն կատարուեցաւ բուն իսկ վարժապետանոցի համար վարձուած տան մէջ, որ Վանայ տուներէն ամենէն գեղեցիկներու կարգէն է։ Հանդէսին նախագահն էր Պատ։ փոխ։ Երեմիա սրբազանն։ Ներկայ էին շատ երեւելի ազգայիններ, վարժապետներ, ընկերութեանց անդամներ և այնչափ բազմութիւն մը, որ ալ տեղ չէր մնացած յարկին մէջ։ Տեղին անձկութեան պատճառով Փորթուգալեան էֆ։ որոշած էր կարճ անել հանդէսն, երկու հայրենասիրական հատընտիր ոտանաւորներ կարդացուեցան։

Վանայ ամենէն նշանաւոր երգեցիկներն ազգային երգեր երգեցին։ Գ։ Մարկոս Նալբանեանն ատենախօսութիւն մը ընելով յայտնեց թէ ի՞նչպէս Վանայ ներկայ դպրոցներն անբաւական են ժամանակիս պահանջմանց, թէ ի՞նչ է Վանայ վարժապետաց դերութիւնն և թէ վարժապետանոցն ի՞նչ կարեւորութիւն ունի Վանայ համար։ Վարժապետանոցի տեսուչ Փորթուգալեան էֆ։ ըսքաջալերեցաւ բացատրեց մեր ազգի ներկայ պիտոյքն, և ներկայացուց համառօտիւ մը Արարատեան ընկերութեան ծագումն և յառաջդիմութիւնն, նաև յայտնեց թէ վարժապետանոցն ի՞նչ մեթոտ և ի՞նչ ուղղութիւն պիտի ունենայ։ Հանդէսին վերջն Երեմեա սրբազանն յատուկ ատենախօսութեամբ մը գովեց Արարատեան ընկերութիւնն՝ 'ի դիմաց Վանայ ամբողջ ժողովուրդեան շնորհակալութիւն յայտնելով նման որանման ազգասիրութեամբ Հայաստան եկած է և իւր ջանից տապարէզ վասպուրական երկիրն ընտրած է։ Ներկայ բազմութիւնն ոգեւորուած սրտով և մեծ ուրախութեամբ լցուած՝ այնպէս մեկնեցաւ հանդիսավայրէն։ Վարժապետանոցի բացման համբաւն դղրդեց Վանայ ամբողջ ժողովուրդը և կայծակի արագութեամբ ամէն կողմ տարածուեցաւ։

Հանդէսին հետեւեալ օրէն, 1879 յունվար 1էն, բացուեցաւ վարժապետանոցն, աշակերտներն երթեւեկիլ և դասատուներն դասախօսել սկսան։ Վարժապետանոցին մէջ երկու դասարան միայն բացուած է, վասնզի երրորդ դասարանի յարմար աշակերտներ չգտնուեցան ամբողջ Վանայ գպրոցաց մէջ։ Երկու դասարանի աշակերտներն ալ մեծ դժուարութեամբ գտնուեցան, զի դպրոցներն այդ երկու դասարաններուն ալ կատարելապէս յարմարող աշակերտներ չունին այժմ Վանայ մէջ։ Դասախօսութեանց մեթոտն նա ինքն փորթուգալեան էֆ։ կուտայ դասատուաց, զորս Վանայ առաջին կարգի վարժապետներէն ընտրած է։ Աշակերտաց թիւը առ այժմ 35է, և չգիտիմ թէ պիտի աւելնա՞յ թէ ոչ։ Վարժապետանոցին մէջ ամէն կարգաւորութիւններ եղած են և աշակերտաց համար ամէն թիւրութիւն եղած է։ խիստ շատեր կը վազեն տեսնել նորա կարգադրութիւններ, ինչպէս և ես։

Վանայ ժողովուրդը Արարատեան ընկերութեան Ալիւր և կիսընինց բացած վարժարաններուն առթիւ մեծ համակրութիւն ունեցած էր նորա վրայ արդէն, իսկ վարժապետանոցի բացման առթիւ բոլորովին սքանչացած է այժմ։

Բ։— Պէրլինի դաշնագրին համաձայն Գոլնոր գաւառը Պարսից կառավարութեան յանձնելու համար այս շաբաթ յատուկ պաշտօնեաներ ղրկուեցան անդ, ընդ որս դնաց և Պարսից հիւպատոսն։ Կը լսուի թէ գժտութիւն մը ծագած է երկու կառավարութեանց մէջ, որպէս թէ մին շատ տեղ կ'ուզէ, միւսն չ'ուզեր տալ։ Նմանապէս Գոլնորի բիւրտ բնակիչներն կը դժկամակին Պարսից հպատակիլ։ Սակայն ինչպէս կերեւի, նշանակութիւն չունին այս բաներ, թէպէտ և երեկ գունդ մը զօրք գընաց Գոլնոր։ Արդէն Պարսկի զօրագունդ մը շատոնց է որ Օսմանեան հող մտած է։ (1)

Գ.— Պէտէրխան բաշայի որդւոց ապստամբութիւնն մեծ կարեւորութիւն չունեցաւ։ այս կողմեր, շրջաբնակ բիւրտերն չ'վըստահեցան միաբանիլ նոցա հետ, թէև կը փափաքէին և հրաւէր ալ ընդունած էին։

Դ. — Աղթամարայ խաչատուր կաթողիկոսն իբր մէկ ամիս է որ քաղաքս կը գըտնուի։ Նմանապէս Պոլսոյ վարդապետ ոյր համար կըսուի թէ մտադիր է վերստին տաք հանել իւր հին կուսակցութիւնն, սակայն ինձ հաւանական չերեւիր։

Ե.— Գաւառիս կեդր։ Ուսումնական խորհուրդն դպրոցաց բարեկարգութեան համար ծրագիր մը պատրաստեց և վարչութիւնն ալ վաւերացուց զայն, սակայն չկրնար գործադրուիլ։ Չի գործադրութեան համար ստակ պէտք է և թաղական խորհուրդներն չենյօժարիր դպրոցաց վրայ ծախք անել, որպէս թէ իրենց քսակէն պահանջուէր ծախքն։ Յունվարի սկիզբէն գոցուած է Յիսուսեան վարժարանն, ուր 200 էն աւելի աշակերտներ կային և որ քաղաքամիջի միակ վարժարանն էր։

(1) Թ. Է։ —Մաքսմօլտուզու իւզրէ, մէզքիւր Գոլնոր պէյլէսի Իրանա թէրք օլունմուշ, վէ թահտիսի հուտուտու իչին տախի պիր գոմիսիոնու մախսուս թէշքիլի տէրտէպ պուլունմուշ տուր։

ՄԻԻԹԷՆԷՎԻՅԻ

Վարնատան խապէր վերիլտիյինէ կէօրէ, մուախարէն Ռուսիա իմբէրաթօրու թարաֆընան շէհրի մէզքիւրտէ նէյը օլունան պիր պէեանանամէտ, էհալիյի մահէլլէյէնին հիւքիւմէթի սապրգէյէ պօրճլու օլտուղու աշար վերկիսիյէ սայըր վերկիլէրին պագաեասը աֆվ օլունմուշ տուր։

—Շու էսնատէ Ադ տէնիզ սուլարընտա պուլունան տոնանմայը հիւմայուն, տէօրթ ֆիլօտան իպարէթ տիր։ Պիրինճի ֆիլօնուն մահէլլի մէրքէզի Սէլանիքտէ օլուպ, Լտիրնէ գօրվէթինտէն, վէ Սահիր վէ Բօտօս նամ հարպ ավիզօլարընտան, իքինճի ֆիլօնուն մահէլլի մէրքէզի Կօլօստա օլուպ Մահմուտկէ, Ասարը Շէվքէթ վէ Իճլալիյէ զըրհլըլարընտան, Մուզաֆֆէր գօրվէթինտէն վէ Բէթիմօ նամ հարպ ավիզօսունտան, իւչիւնճիւ ֆիլօ Բրէվէզա սուլարընտա պուլունուպ, Օրխանիէ վէ Մույլինի Զաֆէր զըրհլըլարընտան վէ Եալը Քէօշկիւ, վէ Միւժտէյի Բէսսամ ավ զօլարընտան, վէ Նիհայէթ տէօրտիւնճիւ ֆիլօնուն մահէլլի մէրքէզի Կիրիտ ճէզիրէսի օլուպ, Ազիզկէ, Ասարը Թէվֆիգ վէ Մուգատէմէյի Զաֆէր զըրհլըլարընտան վէ Սինօպ իլէ Սէտտիւլ Պահր ավիզօլարընտան միւթէշէքքիւլ տիր։

—Զըդան բէնճէնպիհ կիճէսի խըրսըզլար թաթավլատա իւշխանէ սօյմուշլար տըր։

—Վարնա շէհրի վէ վիլայէթի իսլամ վէ Ռում ահալիսի, պուքէրրէ քէնտի մէպուսլարը վասըթասըյլա, Թըրնօվատա իճթիմա իտէն Պուլղար միլլէթ մէճլիսինէ, ալթը պէնտի հավի պիր արիզէ թագտիմ իթմիշլէր, վէ արիզէ սահիպլերի քէնտիլերինի՛իմարէթի ճէտիտէնին էհալիսի թէսմիեէ իտէրէք, մէզքիւր արիզէնին մէճլիս թարաֆընտան գապուլ օլունմասընը խսթիտա իյլէմիշլէր պիր

Պիրինճի պէնտ լիսան մատտէսինէ պիտ տիր։ Շէոյլէ քի ասհապը խսթիտա, վարնա շէհրի վէ վիլայէթի էհալիսինին ուչտէ իքի գըսմը Իսլամ վէ Ռում օլուպ, Պուլղար լիսանընը ասլա պիլմէտիքլէրինտէն, վէ տավաճա իշլերտէ իսէ լաեըգըյլա իֆատէյի մէրամ իթմէք իչին թէրճէման, վէ մէհնաքիճճէ թագիրաթ վէ քէլիմէլէր պուլմագ կիւճ օլտուղունտան, վէ զաթէն պու ճիհէթլէ Պուլղար լիսանը զայէթ ֆագիր իտուկինտէն, հիչ տէյիլ իսէ օն սէնէ իչին Օսմանը վէ Ռում լիսանլարընը ըէսմի լիսան իլէ պիրլիքտէ գուլանըլմասընը խսթիտա իյլէմիշլէր տիր։

Իքինճի պէնտ խրամէթի ասքէրիեէ մէսէլէսինէ տայիր օլուպ, պունտա տախի իմզա սահիպլերի, հիւքիւմէթի սապրգէ զէմանընտա միլլէլի միւխթէլիֆէյնին նայիլ օլտուգլարը իմթիյազաթ վէ մուաֆիյաթը տէրխաթըր իթտիրէրէք, պիրտէն պիրէ պիր հալտէն տիկէր պիր հալէ թահվիլ իտիլմէնին միւշքիւլաթընը կէօսթէրմիշլէր, վէ պինապէրին իմարէթին նիզամնամէսի ահքամընը պիր իյիճէ անլայընճայա գատար, իքի սէնէ միւտտէթ օլսուն խրամէթի ասքէրիեէտէն մուաֆ թութուլմալարընը թալէպ իյլէմիշլէր տիր։

Իչիւնճիւ պէնտ, մէհաքիմի միւխթէլիֆէ իլէ վիլաեէթին տիկէր մէճլիսի իտարէսի ազալարը ինթիխապաթընտան պահս իտիպ, իմզա սահիպլերի քէնտի լեյհլերինտէ, հուգուգը միւքիեէ վէ բօլիթիգըեէ միւսավաթընը վէ պինապէրին քեաֆիֆէյի միլլէթլերտէն հեր պիրինին մզգտարը նուֆուզունա նիսպէթլէ հաքիմ վէ միւսթէշարլար ինթիխապընը թալէպ իթմիշլէր տիր։ Վէ շիմտիեէ գատար պու գայտէնին իճրա օլունմատըղընը կէօսթէր-

ՇԱՐԳ ՄՈՒՀԱՐԷՊԷՍԻ

ԹԷՔՐԱՐ ԲՈՒՄԷԼԻ ՃԻՀԷԹԻ

ԲԼԷՎՆԱ ՄՈՒՀԱՍԷՐԷՍԻ

—

Գուսուրլար

(489 Նոմէրոպան դէվամ)

Օսման բաշա Ռուսլարընը Բլէվնա իւզէրինէ օլան իւչ պէօյիւք հիւճիւմէրինի տէ ֆէնա տէրէճէտէ պօզուպ թարումար իթմիշ, վէ պէօյիւք զաֆէրլէրէ մուվաֆֆագ օլմուշ օլտուղու հալտէ, արթըգ Բլէվնատա տուրամամալը-ը-տը տէրլէր Էվրօբա էրիքեանը հարպ թագըմը։ Զիւնքի Ռուսիատան հէմ քիւլլիեէթլու հէմ էն ալա խասսա ասքէրի Բլէվնա իւզէրինէ կէլմէքտէ օլտուղու հալտէ, Ռումանիանըն տա էն սէչմէ ասքէրի պունլար իլէ պիրլէշէճէք իտի։ Օսման բաշանըն տայիմա միւհթաճ օլտուղու էրզագ վէ միւհիմմաթ իսէ թա ուզագտան եանի Օրխանիեէտէն վէ Սօֆիատան կէլէճէքտի, վէ Ռուսլար Բլէվնանըն արգասընա կէչիպ, պունլարըն կէլէճէյի եօլլարը հէպ քէսէպլիրլէր իտի, նասլ քի սօղրատան էօյլէ օլտու իսէ։ Օնուն իչիւն Ռուսլար Բլէվնա էթրաֆընա կէլմէզտէն Օսման բաշա եա Օրխանիեէտէ եա Սօֆիատա չէքիլիպ արգասընտան էմին օլարագ օրալարըն պիրինտէ օրտուսունու գուրուպ պէքլէմէլիյի քի քէնտի տիւչար օշանաղը ուզագլըգ միւշքիլաթընա Ռուսլարը տիւշիւրսիւն։

Օսման բաշանըն բլանը տա թէքմիլ պու իտի տէրլէր, Էվրօբանըն ասքէրի մուխպիրլէրի, լաքին ըՍթամպօլտան միւսաատէ օլունմատը։

Օսման բաշա Սթամպօլտան Գավգասիա թէրաֆընա (Սօխումա) պիր օրտու կէօնտէրիլէճէյինի իշիթիր իշիթմէզ, պու պէյհիւտէ սէֆիէրտէն սարֆը նազար խրիլիպ, Սթամպօլտա օլան քիւլլիեէթլու նըզամ ասքէրինի հաթթա Ռումելի մէվգիլէրինտէ օլան պիւթիւն ասքէրի թօբլայլպ տա Սօֆիատա կէօնտէրմէյէրինի վէ օրատա պիր պէօյիւք իհթիսաթ օրտուսու գուրմալարընը Սթամպօլա ինհա իթմիշ իտի։ Էյէր Օսման բաշանըն պու ինհասընա բաղպէթ օլունայրը, վէ Սօֆիա պիր մէշհուր երզագ վէ միհիմմաթ մահզէնի օլտուգտան մատտա օրատա եիւզ եիրմի եա եիւզ էլլի պէն ասքէր պուլունտուրուլմուշ օլայրը, Ռուսլար Բլէվնանըն արգասընա կիտէմէզլեր վէ պու պէլտէյի թէքմիլ մուհասէրէ իտէմէզ իտիլեր, լաքին Սթամպօլ պու բլանը գապուլիթմէտի տէրլեր։

Սեպտեմբեր այընատագ Բլէվնանընն թէքմիլ մուհասէրէ օլունմասը գապիլ օլամատըգընտան Օսման բաշա օրատա տուրապիլտի, լաքին Ռուս խասսա վէ կրընատի. եէ ասքէրինին Բլէվնա իւզէրինէ կէլմէքտէ օլտուղունու իշիթտիքտէ, Պալգանլարա չէքիլմէսի իչիւն Սթամպօլտան ռուխսաթ իսթէտի, վէ Օսման բաշանընն պունտա պէօյիւք հագգը վար ըտը։ Զիւնքի Բլէվնա մուհասէրէսի ուզունն սիւրտիւքտէ գապիլ տէյիլ իտի ալթմըշ պին ասքէրի օրատա պէլէմէք, օնտան մատտա Սօֆիա իլէ Բլէվնանընն արասընտա օլան մէվգիլէր տէ Օսմանը թէրաֆընտան էվվէլճէ տավրանըլըգ տա թութուլմամըշ ըտը։ Պու ճիւմլէ իլէ Սթամպօլտան պունա տա ռուխսաթ վէրիլմէյիպ, պիզ սանա էրզագ տա եէթիշտիրիրիզ, վէ Բլէվնանընն իխթիլաթընը տա քէստիրմէյիզ տէյի թէէվնն իթտիլէր։

Էվրօբալըլար պու գուսուրա օ գատար էհէմմիեէթ վէրիրլէր քի, Օսմանլընընն խարապընա ասըլ սէպէպ պու օլտու տէրլէր, չունքի Օսման բաշայը էլի գօլու պաղը պիր տուզագ իչինտէ պրագմըշ օլտուլար։

Պունտան Օսման բաշա տա օ գատար ինֆաալ իթտի քի տէր օ Ղագթընը Բէշ Ռէ Լէյ զազէթասը, Օսման բաշա Սթամպօլա չու թէլէկրաֆը չէքտի։

«Հասպէլ գատէր պունճա ասքէրին պաշընտա պուլունտուղումտան, օնլար նէ օլաճագտա պէն տէ օնլար իլէ պէրապէր տիւշիւպ գալգաճաղըմ, լաքին մուհարէպէ այըրտ օլտուղու կիպի, չիմտիտէն իսթիֆամը վերմիշ սայընն պէնի։» Էյէր Սթամպօլ սէօզիւնտէ տուրուպ տա, հիչ օմմազ իսէ քիւլլիեէթլի ասքէր կէօնտէրէրէք, Բլէվնանընն արգասընը թութմուշ, վէ Օսման բաշաեա իլէ Սթամպօլտան պունա տա ռուխսաթ վէրիլմէյիպ, պիզ սանա էրզագ տա եէթիշտիրիրիզ, վէ Բլէվնանընն իխթիլաթընը տա քէստիրմէյիզ տէյի թէէվնն իթտիլէր։

Էվրօբալըլար պու գուսուրա օ գատար էհէմմիեէթ վէրիրլէր քի, Օսմանլընընն խարապընա ասըլ սէպէպ պու օլտու տէրլէր, չունքի Օսման բաշայը էլի գօլու պաղը պիր տուզագ իչինտէ պրագմըշ օլտուլար։

Պունտան Օսման բաշա տա օ գատար ինֆաալ իթտի քի տէր օ Ղագթընը Բէշ Ռէ Լէյ զազէթասը, Օսման բաշա Սթամպօլա չու թէլէկրաֆը չէքտի։

«Հասպէլ գատէր պունճա ասքէրին պաշընտա պուլունտուղումտան, օնլար նէ օլաճագտա պէն տէ օնլար իլէ պէրապէր տիւշիւպ գալգաճաղըմ, լաքին մուհարէպէ այըրտ օլտուղու կիպի, չիմտիտէն իսթիֆամը վերմիշ սայընն պէնի։» Էյէր Սթամպօլ սէօզիւնտէ տուրուպ տա, հիչ օմմազ իսէ քիւլլիեէթլի ասքէր կէօնտէրէրէք, Բլէվնանընն արգասընը թութմուշ, վէ Օսման բաշաեա

(Տէվ-դ)

մէք իշիւն, վարնա վէ վիլա-եէթտէքի Պուլղարլարը սա-յըսը բէք աղ օլտուղու հալտէ, լիադաթլարը տախի օլմահարագ, քահֆֆէյի մէմուրիյէթլէրէ պուն-լարը կէչտիքլէրինի պէհան իթ-միշլեր տիր։

Յէօրտունճիւ պէնտատէ, բօլիս նէֆէրաթընը վէ չավուշլարը, ասլա միլլէթ ֆարգը իթմէհէրէք, եէրլի ահալիտէն վէ նամուսլու քիմսէլերտէն նասպ ու ինթիբաղ օլունմասը զէքը ու իշար գելը-մըշ տըր։

Պէշինճի պէնտատէ, Պերլին մուա-հէտէսի ահքեամընճա, էհալիյի մէմլէքէթ իւզերինէ Թահմիլ ի-տիլմիշ օլան անկարեալարը վէ եաֆրէ ուսուլինին լաղվը Թալէպ օլունմուշ տուր։

Ալթընճը վէ սոն պէնտատէ, մու-խապերէ վասայիթինէ վէ չէհրին թէվսիյի թիճարէթինէ գարշը հիւբիւմաթը մահէլլիյէ թարա-ֆընան զուհուրա կէլէն մէվանի, վէ իսրաճաթ վէ խասալաթը էմ-թաա հագգընտա կէօմրիւք մէ-մուրլարը թարաֆընան իճրա օ-լունան ույզունսուզլուգլար պէ-յան իտիլմիշ տիր։

Նիհայէթ արիզէյի մէգքիւրէ-տէ Պերլին մուահէտէսինին տէօր-տիւնճիւ պէնտինին իքինճի ֆըգ-բաը զիքը օլունմուշ տուր քի, պունտա «Պուլղարլարը, իսլամ, Ռումանիալը, Ռում վէ եախօտ սայիր էհալիլէր իլէ մախլութ օլ-տուգլարը մահէլլերտէ, ինթիբա-պաթ վէ Գանունու էսասի թանզի-մի խուսուսլարընտա օ էհալիլէրին հուգուգ վէ մէնաֆիյի տախի նա-զարը իթինաեա ալընաճագ տըր» տէնմիշ տիր։ Իմդա սահիպլէրի խաթմի քէլամլարընտա, չու մէ-թալիպէրինին մէճլիս թարաֆըն-տան գապուլ օլունաճաղընա իւ-միտ պէյան իթմիշլեր տիր։

—Փեար. 15 Թարիխիյլէ Ռուս-ճուգտան խապեր վերիլմիյինէ կէօրէ, Մ. Ժանգօվ, Մ. Պալա-պանօֆ, Մ. Թօթօֆչիէվ վէ սայիր Պուլկար մէպուսլարը, Պուլկար միլլէթ մէճլիսինտէ իթթիֆաղ ի-տէհէքլէրի խաթթը հարէքէթ իւ-զերինէ իսթիշարէ իթմէք իւզրէ, կրէկուար նամմէթրօքօլիսին խա-նէսինտէ իճթիմա իթմիշ տիրլէր։ Ռուսճուգ Իսլամ մէպուսլարը տա-խի այնի մատտէ իւզերինէ մի-զաքէրէ իթմիշլեր տիր։ Պունլար, Պուլկար ըէֆիդէրինտէն տալա այրըլմամաեա, ֆագաթ մէճլիսի մէգքիւրուն քէնտիլէրինէ չու ա-թիտէքի միւսատաթը իթմէսի խուսուսունտա իսրար իյլէմէէ դարար վերմիշլեր տիր։ 1° Պիլ-ճիւմէկ էմլաքը էմիրյէնին սահիհ պիր ճէտվէլի։ 2° Խրամէթի ա-քէրիէէ մէսէլէսինին թանզիմ։ 3° Ճամիլերին վէ մէտրէսէլերին ի-տարէսի իշիւն պիր իտարէյի իս-լամիյէ։ Զանն օլունտուզունա կէօրէ, Պուլկար միլլէթի մէճլի-սինտէ հազը պուլունաճագ օլան 42 նէֆէր իսլամ մէպուսլարը, պու խուսուսլարընը քէնտիլէրինէ միւ-սատատ իտիմէսինէ իսրար իտէ-ճէք տիրլեր։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Ա-ժան. Հավ.

Բարիս, 28 փեարվար

Գոմիւն իսթիլալընտա պիյմէ-խալ օլուպ, մահքիմ օլանլարընը գրսմէն աֆվընա տայիր մէճլիսի վիւքէլա Թարաֆընտան Թանզիմ օլունան լայիհա, մէճլիսի այան-տա 86 ըէյէ գարշը 163 ըէյ ի-լէ գապուլ օլունմուշ տուր։

Բէթրէսպուրկ, քէզա

Պիր հաֆթատան պէրու Արապ թապեասընը իսթիրա իտէն Բուս-լար, Պէրլին ահանամէսի ահքեա-մընճա, իսթիհքեամաթը թաա-ռիպ վէ հէտմէ ուղրաշըյորլար։

Լօնտրա, քէզա

Զուլու մուհարէպէսի իշիւն հիւքիւմէթին Թալէպ իթմէսի մուխասսէսաթ, մէճլիսի մէպու-սանտա իթթիֆաղ արա իլէ գա-պուլ օլունտու։

Լօնտրա, 1 մարտ

Թոյշ զաղէթասընդն ռիվայէթի-նէ կէօրէ, Մըսրը մէսէլէսի հագ-գընտա Ֆրանսա վէ ինկիլթէրրա միյանընտա իթիլաֆը էֆքէար հասրլ օլմուշ տուր։

Նուպար բաշանդն ուսուլը ճէ-տիէյի հիւքիւմէթճէ ըուզումու պուլունտուղու ճիհէթլէ, միւշա-ռիլէյհին թէքրար հէյէթը նէպա-ռէթ խախալընը տէվլէթէյնի մու-շարիէյհիմա խըտիվը Մըսրը հազրէթլերինտէն թալէպ իտէ-ճէքլեր տիր։

Բէթրէսպուրկ, քէզա

Էմիր Շիիր Ալի վէֆաթ իլէտի։

Աէմանիա տէվլէթինին Օտէս-սա գօնսօլօսու, բրէնս Պիզմարգ-տան ալտըղը թէքտիր իւզերինէ թէլէֆը նէֆս իյլէմիշ տիր։

Բումէլիտէ պուլունան Ռուս աս-քերինին օրտուկհանը մէրքէզի, մարտըն եէտինճի կիւնիւ Շիպ-գաեա նագլ օլունաճագ տըր։

Գալգիթթա, 2 մարտ

Եագուպ խանդն Շիիր Ալի խա-նընն եէրինէ կէչէճէյի մաղնուն տըր։ Միւշարիէյհ մուհարէպէ-եէ տէվամ իտէճէք տիր։

Ամտէրխան, 1 մարտ

Վէպա իլլէթի թէմամէն ղայիլ օլմուշ տըր։

Բէյրթ, 1 մարտ

Հէրսէք վէ Պոանընն խիթիյէր ասքէրիէի հադգընտա միւզաքէ-բաթ կիրիշմէեէ իբի հէյէթը մէպուսան գօմիսիոնլարը Թարա-ֆընտան դարար վերիլմիշ տիր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ո-ւրֆա Դ-ՐԷ-ՐԷԷՖԸ

Միլլէթիմիզ Թարաֆընտան միւ-թասարրըֆը միշարիէյհ հագ-գընտա վուգու պուլան իշիթի-քեալերտէն տօլայը, Ուրֆա միւ-թասարրըֆընը լիհեզ իլ մահա-քէմէ Հալեպէ ճէլպ օլունտուղու իշիտիլմիշ տիր։

Ս. Եր-սալէմ

Մէսէլէյի մէգքիւրէնին թէ-ղէքքիւրիւ զըմնընտա խառն ժո-ղով պու կիւն իճթիմա իտէճէք տիր։

Պայազիտ

Պայազիտատ չիմտի էմնիյէթ վէ ասայիշ իպգա օլունտուղունան, Բուսիաեա հիճրէթի իտէն միլլէթ-տաշլարըմըզըն չօղու եինէ վա-թանլարընա ավտէթի իթմիշ օլ-տուգլարը կիպի, գուսուրունուն տախի իլք պահարա տօղրու մա-հէլլի մէղպուրա ազիմէթ իտէ-ճէքլերի մէսմուաթտան տըր։

Հէրէք

Թիֆլիստէն խուսուսի օլարագ ալտըղըմըզ մալիումաթա կէօրէ, Բուսիատա միլթէմէքքին էրմէ-նիլերին պազըլարը Թուրքիատան Բուսիաեա թէրք օլունան գարս ճիվարընտաքի միմպիթ մահալ-լերտէ իսքեան իյլէմէք խուսու-սունտա պէհանը արզու իթմիշ օլտուգլարընտան, պու արզուեա Գարս ժէնէրալ կուվերնանթօրու ռույի ռիզա կէօսթէրմէմիշ տիր։

Ղալաթիա, 10/22 փեար. 1879

. . . խմբագիր.

Մ-ռէի 2246 և 2248 թուոց մէջ ինպատտ Ս. փրկչի Հիւանդանոցի անցեալ չորեքշաբթի երեկոյ տըր-ուած պարահանդիսին, Մեծ. Մկրտիչ էֆ. ճանմեանի (100) հարիւր Օսմ. ոսկւոյ նուէրը մե-ծաւ գոհունակութեամբ կար-դացինք, և Մ-ռէի բաժանորդին նման մեք ևս թէև լռելեայն մեր խորին շնորհակալիքը մատուցինք, բայց 2248 թուոյն շնորհակալու-թեան նամակին սառրռաը գրուած խմբագրական ծանօթութենէն կասկածելով, և վերոյիշեալ ե-ֆէնտիին ներկայացող Մասնախմբ-բին պատուարժան անդամոց դի-մելով ցաւ ի սիրտ տեղեկացանք և ստուգեցինք որ ոչ միայն տամ-սակ մը անգամ չէ գներ, այլ ընդհանուր աղգին պատոյն և համեստութեան դէմ այն ատե-ճան նախատալից և անվայելվար-մանց մէջ գտնուեր է, որուն ի փոխարէն Մասնախմբին մին-չեւ այսօր սոյն եղելութիւնը հր-բաստարակ չը հանելով հա-հատուցում չը պահանջելը ըզ-մեզ աւելի զարմացուցած է, քան ճանըմեան էֆէնտիի վար-մունքը՝ որ այսպիսի Ազգային հանգանակութեանց մէջ բռնած սովորական ընթացքը գիտցողնե-րուն տարօրինակ երեւած չէ, և կամ աւելի յստակ խօսելով՝ իրմէ ակնկալելի չէ՛ր սպասուէր, Թերեւս պատուարժան Մասնա-խումբը նկատելով որ անհատի մը անվարել ընթացքը հրապարակ հանելով կրնայ արատ բերել ընդհանուր Ազգին պատոյն և ի-րենց անձին դէմ եղած թշնա-մանքը գովելի անցնուրացու-թեամբ մը Ազգային պատիւն ան-բիծ պահելու համար, համբերու-թեամբ տարած են, և կարելի է որ մենք ևս նոյնը նկատելով սոյն եղելութիւնը իւր նախորդներուն նման մոռնալու ջանայինք, եթէ չլսէինք որ ճանմեան էֆէնտի իւր առաջին անվայել ընթացքը կու-զէ նոր խայտարակութեամբ մը պսակել, այսինքն Կիոքը գումար մը նուիրելով Ս. Փրկչի Հիւանդա-նոցին՝ կը փափաքի այս գործը խափանել։ Թէպէտ անտարակոյս էինք որ պատուարժան Մասնա-խումբը այսպիսի անպատուու-թիւն մը երբէք չընդունիր, բայց մոռածելով թէ կարելի է որ պա-տուարժան Հոգաբարձուք, խեղճ կարօտելոց նպաստելու դիտաւո-րութեամբ մլանգամ ևս անիշա-չար գանուին, որ ո՛չ միայն Ազ-գին պատոյն նախատինք, այլ սոյն հաստատութեան հիմնադիր և Ազգային անզուքական բարե-բար Պէզճեան ամիրայի ոգւոյն և դիտաւորութեանը բոլորովին հա-կառակ ըլլալով, յանուն Ազգին կ'բողոքեմ որ, Ի նպաստ կարօ-տելոց յօժարակամ տրուած լու-մաներուն մէջ այսպիսի անպա-տուութեամբ առացուած գու-մար մը չ'գտնուի, և այս մասին պատուարժան Մասնախմբէն հարկ եղած պատասխանը սպասելով։

Մնամ խորին յարգանօք

Ա-ղէ-ռէ ոն

Թէր. Էֆ-էր. Պիզիմ տախի ալ-տըղըմըզ մալիումաթը մէվսուգէ-եէ նազարէն, մումայիլէյհ ճա-նըմեան Մկրտիչ էֆէնտինին օն պըն դրուշ լիրա օլմայըպ։ Եալը-նըզ եիւզ դրուշ վէրմիշ օլտուղու-նու մաէթթէէսիւֆ իշիմտիք։ Մ-էրրեէ-ֆ տիմիմիզ աղ եա չօղ վէրմէսինտէն օլմայուպ, մահվա-քէնտիսինէ միւրաճաաթ իթմիշ օլան ղէվաթը միթէպերեէ պիր թագըմ իթիրազլար իլէ պիր լի-յէ վերմիշ օլմասը իշիւն տիր։

ՄԻՆԱՍ ՁԵՐԱԶ

—

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Ա-ռ-ա-ն դ-ր-ր-ն-ի-ն

Հեղինակը Հայ պատգամաւո-րութեան հետաքրքրաշարժ և կա-րեւոր պատմութիւնն ի լոյս ընծա-յելու ձեռնարկած ըլլալով, տրս անգամ կը հրատարակէ Ա. մասը, որ կը պատմէ պատգամաւորու-թեան կատարած գործերն խաս-լիոյ մէջ, Խրիմեանի Պոլսէն մեկ-նելէն մինչև Բարիզ հասնիլը։

Կը ծախուի գլխաւորապար Դու-կասեան գրատունը, գին 1 ֆր։

ՃԱՇԱԿ

ՀԱՅ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ա-Շ-Ա-Ր-Հ-Ի-Կ Լ-Ե-Զ-Ո-Ի-Ա-Ն

—

Բ-ա-ժ-ա-ն-ո-ր-դ-ա-գ-ր-ո-ւ-թ-ի-ւն

Ազգային Հեղինակաց զանազան գործերէն քաղուած ընտիր հաւա-քածոյ մ'է Արձակ և ոտանաւոր որով բանաստէղծ կրնան կատար-եալ ճաշակ մ'առնուլ արդի Հայ մատենագրութեան վրայ։

Գործը ապագրութեան յանձ-նուած ըլլալով, ծախքը քիչ շատ թեթեւցնելու համար բաժանոր-դագրութիւն մը բացուած է թո-ղը գրավաճառաց քով։

Բաժանորդագրութեան գինն է 2 ֆրանք, իսկ տպագրուելէն ետ-քը 3 ֆրանք պիտի ծախուի։

5—1

Ա Զ Դ

Ազգ. Հիւանդանոցի կանոնց հիւանդապահութեան և յիմա-բարձութեան համար գոհացու-ցիչ ամանաներ՝ երկու կին պաշ-տօնեայ, նոյնպէս Հիւանդանոցի յարկին մէջ գոհացուցիչ ամա-կատեաներ ո՛և է պաշտօնով գոր-ծածուելու համար մի քանի ան-ձինք պէտք եղած ըլլալով, յանձն առնողներն առանձին կը հրաւիր-ուին յԱզգ. Հիւ. գրատեղակ 'ի Մեծ Նոր խան միջին յարկ, Ն° 43։

Պէյօղլունտա վագի թագ-սիմսէ Ֆրանսըզ խասթախանէ-սինին գարշուտունտա, մու-գատատէմա, միւթէվէֆա թօ-մաղս էճզախանէսի տիմէքլէ մատարուֆ օլան Գրօտասան էճ-զախանէսինտէ, էմրազը բահ-վիրէ վէ սէնատէթը գըպալէ (էպէլիք) վէ ճէրրահի խուսուս-լարընտա մէհարէթի մախսուս-սէսի պուլունան, վէ էմրազը բահվիրէ իշիւն քէնտիսինէ բա-բիստէ էգօլտը Մէտսին մէքթէ-պինտէն վիրիլիպ, Սթանգօլտա հիչ պիր թապիպտէ պուլուն-մայան թագտիր միտալեասընը հայիլ Յօղթէօր Սիլվասթօրու-լոս, ճումտա կիւնլէրի էօյլե-տէն իբի տատի սոնրայտա գա-տար քէնտիսինէ միւրաճաաթ իտէն խատթէկեանը մուայենէ իտէճէք տիր։

Գրեզա մէդքիւր էճզախանէ-տէ Յօղթէօր Սթամէլլօ, հէր գիւն մէճճանէն խատթալարա պագմագտա տըր։ 19

Էվվագիր միւհագատէն շագը էվվել տէֆթերտաբը իպրահիմ է-ֆէնտի խայրաթընտան Ղալաթա-տա Գարաբէյ գարուսունտա միւնհէտիմ չէշմէ արսասընտան 11 արշընն մահալտէն իպարէթ պու-լունան մահալտէ քեսին տու-խանեը պարագտը մահալի եէվմի թէսրիմինատն իթթիպարէն երեգ-լիւք գայիմէ երեղ ղրուշ հիսապը իլէ, գայիմէ թէտավիլատն գա-տարըլըբզը հալտէ մէթալիք օլ-մագ իւզրէ չէհրիսի 500 ղրուշտա թալիպի էօհտէսինտէ պուլուն-տու զունտան, գկատէէ թալիպ օլանլէրին իլանը թարիխինտէն օն կիւնէ գատար էվգաֆ վարիտաթ իտարէսինէ կէլմէլէրի իլան օլուն-մագ իւզրէ իշլու բուսուլա վէ-բիլտի։

12 Շուպաթ, 94 4—5

Էրզաղը մէզգատ պախի իշ-թիհա պիր թամիլը տըր քի, պու-նու բէք չօղ զէվլաթ արզու ի-տէր։ Պու թամիլը Մալաթեանդն ալէա վէ բէք նէֆիս էշեատիրէ գուրուսու, եանի եաբրագ գայ-սրը օլուպ, խօշաֆ եաբմագ ի-չիւն, բէք ալէա չէ, տիր։ Պունտան պաշգա թէրբ եաղըյլա գավրուլմուշ, վէ գայմագլա թամիլը, վէ նէֆիս ըէչէլի ի-մալ օլունուր։ Պունուն իշթիրա-սընա թալիպ օլանլարը, Պաղչէ Գաբուսունտա Թաշ խանընտա 4 նիւմէրօրու օտաեա միւրաճաաթ թիմէլերի իգթիզա իտէր։ 20—15

Ա-ռ-ի-պ Է-Ղ-Ի-պ-ա-ղ
Ա-Ն-Տ-Ո-Ն Ս-Ա-Գ-Ա-Ճ-Ա-Ն

ՏԱԹՊԱԳԱՅԸ ԹԷՐՃԷՄԱՆԸ ԷՖԵՖԵԱՐ

ՍԱՐՐԱՖԻՃԷ

—

ԷՎՐՈՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

—

Լ-օ-ն-տ-ր-ա, 1 Մարթ

Ինկիլ. էսնա ըլ Ինկ. Էլր.	96– 7/16
Օսմ. էսնամը աչըլը	12– 1/2
» » գաբանը	12– 1/2
Խաթիդրաղ 65	16– 1/2
» 69	16– 1/8
» 71	54–
» 72	23– 3/4
» 73	18– 7/8
Օսմանլը պանգասը	9– 7/8
Բուսիա խաթիդրաղը	85– 1/8
Գամպիո Բարիզ 3 այ վատէ	–

—

Բ-ա-ր-ի-զ, 1 Մարթ

Ֆրանս. էսհ. 3 % ֆր.	79–75
» » 5 գբօնսուղ	112–15
Օսմ. էսնամը աչըլը	12–57 1/2
» » գաբանը	12–97 1/2
Խաթիդրաղ 65 ֆր.	85–
» 69	82–50
» 73	76–25
Օսմանլը պանգասը	507–50
Բուսիայի չըմէնտըֆէրի	50–
Իթալիա էսնամը	76–40
Գամպիո Լ-օ-ն-տ-ր-ա 3 այ վատէ	25–28

—

Վ-ի-է-ն-ն-ա, 1 Մարթ

Ամիո ֆիորին	100–
Բուսիայի չըմէնտըֆէրի	22–25

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

—

Էսհ. ում. միւն ապչ. գաբ.	13-32
Պու սապահ Շուպաթ 19 աչըլ.	14– 3
Խաթիգ. 63 (Մութաֆ.) 6 % ֆ.	74–
» 65 » 6 % ֆ.	79–
» 69 (Բինար) 6	78–
» 72 (Պոն սիւ Թրէզօր)	24-50
» 73 6 % ֆ.	79–
Բուսիայի չըմէնտըֆէր 3	49–
Ագէ ֆայիզի %	10–

—

ՊԱՆԴԱ ԱԳԻՍՕՆԼԱՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ	5-15
Յոտամպօլ պանգասը	6-17
Սօսիէթէ ժէնէրալ	4-22
Թրամվայ	1-75

—

ԱԳՋԼԻԷՐԻՆ ՖԻՑԱԹԸ

Օսմ. միրասը 100 ղրշտան	Ղ. Փր
Գէյազ մէ.ֆիյէ ֆարգը	108-36
Մէթալիք »	124–
Պաղըր »	184–
Գայմէ »	442–
Ինկիլիզ լիրասը	109– 8
Բանքը ալթունու	87-12
Բօլ	89-15
Գրիմից ալթունու	51-15